

Kristīne Kuzņecova, Bc.sc.soc.

Latvijas Universitātes Muzeja krājuma glabātāja

Pasaulē lielākā koka čiekuri Latvijas Universitātes Muzejā

LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekcijas dāvinājumā no valodnieces Ievas Auziņas Szentivanyi saņēmušas 5 milzu mamutkoka (*Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) J.Buchh.) čiekurus, 3 no kuriem savākti šīs sugas pārstāvja, pašlaik pasaulē lielākā koka pēc koksnes apjoma, Ģenerāļa Šermana (General Sherman), pakājē.

Pasaulē lielākā koka – milzu mamutkoka īpatņa Ģenerāļa Šermana – čiekuri jaunajās mājās LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekciju čiekuru ekspozīcijā

Šī **milža** augstums ir 83,8 metri, apkārtmērs pie pamatnes 31,3 metri, lielākā zara diametrs 2,1 metri. Tā pirmais lielais zars atrodas 39,6 metru augstumā virs zemes, vidējais vainaga izpletums ir 32,5 metri, aptuvenais koksnes apjoms 1,487 m³, aptuvenais svars 1,910 tonnas.

Vecums pēc aplēsēm ir apmēram 2300 – 2700 gadi, konkrētu skaitli būs iespējams noteikt, kad koks kritīs vai tiks nozāgēts un tiks veikta gadskārtu skaitīšana.

Pasaulē lielākais koks – milzu mamutkoka īpatnis Ģenerālis Šermans (Foto: Maris Eglīte)

Pasaulē lielākais koks – milzu mamutkoka īpatnis Ģenerālis Šermans (Foto: Maris Eglīte)

Šis milzu mamutkoka īpatnis atrodas **Sekvoju Nacionālajā Parkā** Sierranevada kalnu Dienvidrietumos Kalifornijā, ASV. Dāvinātie čiekuri tika ievākti, apmeklējot sekvoju parku 2019. gada 4. aprīlī. Paši čiekuri nav pārāk lieli izmēra ziņā – 6-7 centimetrus gari un 4- 4,5 centimetrus diametrā.

Informatīvais stends par pasaulē lielāko koku Ģenerāli Šermanu (Foto: Maris Eglīte)

1879. gadā naturālists Džeimss Volvertons nosauca koku Amerikas pilsoņu kara ģenerāļa Viljama Tekumse Šermana vārdā. 1931. gadā pēc salīdzinājumiem ar tuvumā esošo Ģenerāļa Granta koku, Ģenerālis Šermans tika identificēts kā lielākais koks pasaulē. Rezultātā koksnes apjoms tika plaši atzīts par standartu dažādu **koku izmēru noteikšanai un salīdzināšanai**.

Savvaļā milzu mamutkoks aug Ziemeļamerikā Kalifornijā Sjerranevada kalnu Rietumu nogāzēs 1500 – 2000 metru augstumā virs jūras līmeņa. Koka stumbra garums var sasniegt līdz pat 100 metrus un diametrs var sasniegt 11 metrus. Jaunajiem kokiem vainags slaidi konisks, bet tiem kļūstot vecākiem, izplešas un nedaudz noapaļojas. Miza sarkanīgi brūna, līdz pat 60 centimetriem bieza, zvīņaina. Skujas īsas īlēnveida, 5 – 6 milimetrus garas, pelēcīgi zaļā krāsā,

Milzu mamutkoka čiekuri (Foto: Kristīne Kužņecova)

izkārtotas pamīšus. **Čiekuri** olveida, 5 – 8 centimetrus gari un 3 – 4 centimetrus plati. Milzu mamutkoks ir pasaulē lielākais koks, kas var augt vairāk nekā 3500 gadus. Ģintī pašlaik ir tikai viena suga. Otra ģints suga *Sequoiadendron chaneyi* Axelrod ir **izmirusi**, par to zināms tikai no Nevadā un Kalifornijā atrastajām miocēna (23,03— 5,332 miljoni gadu pirms mūsu ēras) perioda

fosilijām. *S. Chaneyi* tiek uzskatīts par iespējamo tiešo senci milzu mamutkoka sugai.

Ieva Auziņa Szentivanyi ir Latvijā dzimusi diplomēta arhitekte, pedagoģe un valodniece, kas dzīvo Losandželosā, ASV. Agru bērnību pavadījusi Jaunpiebalgā, vēlāk nokļuvusi latviešu bēgļu nometnēs Vācijā, dzīvojusi Teksasā (ASV) un ilgus gadus arī Saūda Arābijā, bet ik vasaru atgriežas Rīgā, kur strādājusi kā angļu valodas pedagoģe Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā. Līdztekus skolotājas darbam paralēli risinājies mūža darbs – gandrīz astoņpadsmit gadu laikā tapuši dainu atdzejojumi ar komentāriem angļu valodā.

LU Muzejs izsaka sirsnīgu pateicību **Ievai Auziņai Szentivanyi** par šo unikālo dāvanu un **Marim Eglītem** par starpniecību un nodrošinātajiem fotoattēliem. Jaunie čiekuru mājas iemītnieki apskatāmi [LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas](#) krājuma čiekuru kolekcijā, iepriekš piesakot apmeklējumu, rakstot uz e-pastu daiga.jamonte@lu.lv, arī ekskursijas “Ieskats Botānikas un mikoloģijas kolekcijas krājumā” ietvaros.

Izmantotie informācijas avoti:

Wikipedia. (2021, May 2). General Sherman (tree). Retrieved from [https://en.wikipedia.org/wiki/General_Sherman_\(tree\)](https://en.wikipedia.org/wiki/General_Sherman_(tree))

Wikipedia. (2021, May 7). Sequoiadendron giganteum. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Sequoiadendron_giganteum

Kaukule, A. (2018, 14.aug.). Kā vecmāmiņas apskāviens. Intervija ar dainu atdzejotāju Ievu Sentivani. Izgūts no <https://www.la.lv/ka-vecmaminas-apskaviens>